

ANTISZEMITA
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK

HAVI ÖSSZEFOGLALÓ

2020. JÚNIUS

TETT ÉS VÉDELEM
LIGA

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	3
A Tett és Védelem Liga	4
A jelentésről	5
Módszertan	7
Antiszemita gyűlöletcselekmények – 2020. június	10
Rongálás	10
Gyűlöletbeszéd	10
További gyűlöletcselekmények	11
Közösségi hírek, reakciók	12
Hivatalos és civil reakciók	14
Egyéb hírek	15
A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos eljárásban kezdeményezett ügyei	16
A hónap krónikája	17
Kapcsolat és támogatás	18
Felhasznált irodalom	18
Impresszum	19

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az antiszemitizmus elleni küzdelem jelentős része az antiszemita incidensek előfordulásának nyomon követése. A Tett és Védelem Liga egyik célja, hogy a társadalom szélesebb köreiben felhívja a figyelmet az antiszemitizmusra. Ennek elsődleges eszköze a közéletben előforduló gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos folyamatos és szakmailag megalapozott monitoringtevékenység. Az antiszemita incidensekre és egyéb gyűlöletcselekményekre vonatkozó információk gyűjtése és elemzése hiányában sem a zsidó közösségek, sem az egyének számára nem lehet valós védelmet biztosítani. Az adatgyűjtés eredményét a Tett és Védelem Liga havi rendszerességgel közzéteszi havi jelentések formájában, az egyes országokra/régiókra vonatkozó megállapítások összefoglalóját pedig éves jelentésben publikálja.

A jelentések kétféle cselekménnyel foglalkoznak: antiszemita gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel. A jelentések mindkét cselekményt összefoglalóan 'gyűlöletcselekményeknek' nevezik. Az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és az egyéb típusú gyűlölet-bűncselekmények közötti fő különbség az antiszemita motiváció megléte. Az egyes országok eltérő törvényei és jogszabályi alkalmazásai követ-

keztében változó, hogy a büntetőjog szerint mely antiszemita incidensek számítanak bűncselekménynek. Előfordulnak olyan gyűlölet motiválta cselekmények is, amelyek ugyan felzaklatják a zsidó közösséget, mégsem tekinthetőek bűncselekménynek, például a szólásszabadság égíszje alatt. Az általános áttekintés megszerzése és az időbeli változások vizsgálata érdekében a Tett és Védelem Liga szerint mindkét típusú cselekmény dokumentálására szükség van.

A minél szélesebb körű monitorozás érdekében a Tett és Védelem Liga többféle forrást alkalmaz. Az események regisztrálásán kívül, az egyes incidensek különböző jellemzőit is számba vesszük. A dokumentálás során rögzítjük a cselekmények helyszínére, elkövetőjére (amennyiben ismert), célpontjára és (esetleges) következményeire vonatkozó adatokat, valamint megkülönböztetjük egymástól az eltérő cselekménytípusokat.

Ebben a hónapban Alapítványunk három antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított, ebből kettő rongálás és egy a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozott. Az egyik rongálás esetében horogkeresztet rajzoltak egy budapesti zsidó gimnázium plakátjára, a másik esetben is horogkeresztet festettek egy debreceni kerítés falára. A harmadik antiszemita gyűlöletcselekmény gyűlöletbeszéd volt; Pesten egy rasszizmus elleni tüntetésen az ellentüntetők egyike egy zsidóellenes szövegű táblát tartott fel.

A További gyűlöletcselekmények kategóriájába ebben a hónapban két hír került. Ebbe a fejezetbe kerülnek azon hírek, események melyek bár gyűlöletcselekmények, az időpontjuk ismeretlen, vagy jelentéktelenségük illetve az antiszemita szándék egyértelműségének hiánya miatt nem képezik részét a statisztikának.

Alapítványunk értesítést kapott ebben a hónapban a rendőrségtől egy hivatalos eljárás megszüntetéséről, elévülés miatt.

A TETT ÉS VÉDELEM LIGA

Az elmúlt évtizedben erősödött az antiszemitizmus Európában. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA)¹ felmérései és a Rágalmazásellenes Liga (ADL) Global 100² tanulmányai jól mutatják az antiszemitizmus széles spektrumát és időbeli változásait.

Az antiszemita incidensek az események tartalmát, megnyilvánulási módját és elkövetőit tekintve meglehetősen különböznek egymástól a monitorozott országokban. A modern antiszemitizmus leginkább az iszlamizmushoz és a szélsőséges jobb-, illetve baloldali csoportokhoz köthető. Iszlamista megnyilvánulások leggyakrabban Nyugat-Európa azon országaiban fordulnak elő, ahol nagyobb számú muszlim lakosság él, míg Kelet- és Közép-Európában ritkaságnak számítanak. A szélsőbaloldali antiszemitizmus Nyugat-Európában gyakran az anticionizmus álcája mögé bújik, és rendszerint a közel-keleti

konfliktushoz köthető. Kelet- és Közép-Európában a jobboldal zsidókkal szembeni előítéletességének van hagyománya, és nem csupán a fasizmushoz és a nácizmushoz köthető, hanem időnként populista-nacionalista csoportok köreiben is megjelenik. Az elmúlt évtizedben számos országban érezte magát egyre nagyobb veszélyben a zsidó közösség. A veszélyérzet nem csak a zsidók és zsidó intézmények ellen irányuló fizikai támadások terjedése miatt növekszik, hanem az egyre terjedő összeesküvés elméletek, a gyűlölet online megnyilvánulásai és az olyan politikai kampányok miatt is, amelyek be kívánják tiltani például a brit milá szertartást és a kóser étkezést.

Az antiszemitizmus elleni harc egyre sürgetőbb probléma Európában. A Tett és Védelem Liga azért jött létre, hogy felfedje a modernkori antiszemitizmus mozgatórugóit és hatékony védelmet biztosítson ellene.

¹ Az EU alapjogi ügynöksége: „antiszemitizmus – az európai unióban 2008 és 2018 között rendelkezésre álló adatok áttekintése”

² [HTTPS://GLOBAL100.ADL.ORG](https://global100.adl.org)

A JELENTÉSRŐL

Az antiszemitizmus általános megítélése és kezelése sokszor szélsőséges. Egyrészt hallani olyan hangokat, amelyek lekicsinylik az ilyen cselekmények, megnyilvánulások súlyát. Az is előfordulhat azonban, hogy egy-egy kirívó eset kapcsán az a kép alakul ki, hogy ezek az esetek elárasztják a közéletet. A valós problémák kezelésének elengedhetetlen feltétele a tényleges helyzet megismerése, amelynek egyik eszköze az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és incidensek³ monitorozása.

A Tett és Védelem Liga 2019-től kezdve Európa 7 országában folytat monitoringtevékenységet. Első lépésként jelenleg Ausztriában, Csehországban, Norvégiában, Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában és Svédországban gyűjtünk adatokat, később további országokra is ki fogjuk terjeszteni tevékenységünket. Az antiszemitizmus monitorozását illetően az országoknak megvannak a maguk sajátosságai, melyek között meglehetősen nagy különbségek fedezhetők fel. Bizonyos országokban több olyan szervezet is működik, amely a Tett és Védelem Ligához hasonló céllal rendelkezik, míg máshol elhanyagolható mértékű vagy egyáltalán nincsen hasonló tevékenység. A Tett és Védelem Liga semmi esetre sem szeretne a meglévő szervezetek helyébe lépni, információcserére törekszünk és együttműködések szeretnénk létrehozni.

A havi jelentéseken túl, az incidensek részletes elemzését ismertető éves összefoglaló jelentéseket is készítünk. A jelentéseket angol nyelven, illetve a legtöbb esetben a helyi nyelven is közzétesszük.

A gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelem kiemelt fontossággal bír, mivel ezek eltérnek más bűncselekménytípusoktól. Ezek a bűncselekmények és incidensek egyfajta üzenetnek tekinthetők, nem csak az adott áldozatra, hanem egy nagyobb közösség felé irányulnak. Az antiszemitizmus és az egyéb gyűlölet-bűncselekmények tehát nem csak egy adott személyt, hanem az egész társa-

dalom szerkezetét támadják. Ez természetesen nem csökkenti az áldozatok által átélt fájdalmat és lelki traumát. Ezen bűncselekmények gyakran nem csak az áldozatokra vagy a tulajdonukra jelentenek veszélyt, de gyakran az áldozat önbecsülése és méltósága is csorbát szenved. Az incidensek azt érzékeltetik, hogy az áldozat nem egyenrangú tagja vagy egyáltalán nem is tagja a társadalomnak. Mivel a gyűlölet-bűncselekmények általánosságban az áldozat valamely (vélt vagy valós) megváltoztathatatlan tulajdonsága ellen irányulnak, az áldozat szinte védtelen. Az áldozatok sokszor félnek, hogy hasonló vagy még rosszabb atrocitások érik majd őket, ha azonosítják az elkövetőket az illetékes hatóságnál. Az incidensek nem megfelelő kezelése könnyen vezethet másodlagos viktimizációhoz, amikor az áldozat elhiszi, hogy ő a hibás, amiért például nem volt elég elővigyázatos, stb. Ezek a típusú bűncselekmények, mint már említettük, egy egész közösséget érintenek. Áldozatai sokszor felcserélhetők, mivel számos esetben a támadás nem egy bizonyos személyre irányul, hanem bárkire, aki az adott megtámadott csoport tagja. Ez azt jelenti, hogy a megtámadott csoport minden tagja potenciális áldozattá válik és félhet, hogy a jövőben ő maga is ilyen előítélet motiválta bűncselekmény célpontja lesz. Ez különösen igaz azokra a csoportokra, amelyek hosszú idő óta ki vannak téve az előítéletességnek. Annak hosszas bizonyítása szükségtelen, hogy a zsidóság ebbe a körbe tartozik. Ezen cselekmények sértik azt a normát, miszerint a társadalom tagjai egyenlők. Az ilyen incidensek nem megfelelő kezelése az egész társadalomra nézve súlyos következményekkel járhat, hiszen egyrészt felbátorítja az elkövetőket, hogy hasonló cselekményeket kövessenek el, másrészt az egész társadalom összetartó erejét csonkítja⁴.

Nem túlzás azt állítani, hogy kevesebb gyűlölet-bűncselekményt jelentenek és dokumentálnak, mint amennyi valójában

³ Részletekért lásd a *Műszertan* fejezetet.

⁴ Levin és McDevitt 1999, 92-93; OSCE/ODIHR 2009a, 19-21; OSCE/ODIHR 2009b, 17-18; Perry 2001, 10).

történik. Az elkövetett és a bejelentett bűncselekmények számában való országokbeli eltérés nem feltétlenül köthető a zsidók számához. A kevesebb bejelentett cselekmény egyik oka, hogy az áldozatok sokszor nem jelentik az eseteket a rendőrségen vagy az illetékes hatóságnál. Ennek több magyarázata lehet. Sokan nem bíznak abban, hogy a hatóságok megfelelően kezelik az eseteket, akár felkészületlenség, akár előítéletesség okán. Bizonyosan sok áldozat van továbbá, aki nem ismeri a vonatkozó jogszabályokat vagy nem tudja hova fordulhatna segítségért. Az áldozatok tarthatnak attól, hogy védett tulajdonságuk kiderül és a bejelentés miatt még többet fognak szenvedni, illetve azt is feltételezhetik, hogy a hatóságok nem

tudják majd bizonyítani a gyűlöletmotivációt, így a bejelentés hiábavaló.

A civil szervezetek segíthetnek ezen problémák orvoslásában, együttműködhetnek a rendőrséggel és az illetékes hatóságokkal, valamint egyfajta közvetítő szerepet is betölthetnek az áldozat és a hatóság között. A civil szervezetek által készített jelentések alkalmasak lehetnek arra, hogy felhívják a hivatalos szervek figyelmét a gyűlölet motiválta bűncselekményekre és az összegyűjtött adatok alapján hosszú távú trendeket rajzoljanak fel. A civil szervezetek segíthetnek egy-egy eset jogi útra terelésében, jogi védelmet nyújthatnak az áldozatoknak, és egyéb módon segíthetik őket.

MÓDSZERTAN

A jelentések kétféle cselekménnyel foglalkoznak: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel, melyeket az EBESZ a következőképpen definiál⁵ (OSCE/ODIHR 2009b, 15–16):

- gyűlölet-bűncselekmény: olyan a büntetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál⁶
- gyűlölet motiválta incidens: olyan cselekmény, amely szintén az emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét

Az egyes gyűlölet-bűncselekmények kiemelt jelentőségét mutatja, hogy számos ország büntető törvénykönyve elkülönülten foglalkozik ezekkel az esetekkel. Habár az antiszemitizmusnak létezik egy széles körben elfogadott meghatározása (lásd IHRA 2017), a gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozóan jelenleg nincs egy következetes definíció a Tett és Védelem Liga által monitorozott országokban.

A jogi következmények is eltérőek az egyes országokban, így előfordulhat, hogy ami bűncselekménynek számít az egyik országban, nem törvényellenes egy másikban. Egyértelmű példa erre az ún. holokauszttagadás, amely Magyarországon például jogellenes, míg a Tett és Védelem Liga által monitorozott számos másik országban nem törvénysértő. A Tett és Védelem Liga adatgyűjtése meglehetősen széleskörű, igyekszünk minden esetről beszámolni jelentéseinkben, ugyanakkor előfordulhat, hogy egymáshoz hasonló eseteket bizonyos országokban bűncselekményként, míg máshol „csak” incidensként tartunk nyilván. Mindig az adott ország büntető törvénykönyve szerinti meghatározást vesszük alapul. Úgy véljük, hogy e különbségek okozta problémák idővel csökkenni fognak, ahogy egységes meghatározásokat

és jogszabályi rendelkezéseket fogadnak el az Európai Unióban.

Jelentéseinkben részletesen ismertetjük a gyűlölet motiválta incidenseket és bemutatjuk, hogyan igyekszünk kezelni a problémákat. Jelentéseink nemzetközi és független monitorozásokon, helyi tudósítóktól szerzett információkon, valamint azonos vagy hasonló ügyekkel foglalkozó szervezetek gyűjtötte adatokon alapulnak.

A havi jelentések a lehető legtágabb értelemben veszik számba az antiszemitizmus motiválta gyűlölet-bűncselekményeket és gyűlöletincidenseket, bemutatva azok elkövetőit, célpontját, módszereit és üzenetét. A célpont lehet személy, csoport, rendezvény, épület, emlékmű vagy egyéb tulajdon. Fontos azonban, hogy az antiszemita motivációt meg lehet állapítani, azaz, hogy az elkövető a zsidósághoz való tartozás vagy annak feltételezése miatt választotta az adott célpontot. Ilyen módon lényegtelen, hogy a feltevés valós-e: a zsidósághoz való vélt tartozás is elegendő.

A monitorozás során gyűlöletcselekménynek tekintünk minden esetet, amely a gyűlölet-bűncselekmény kategóriájába tartozik. Ezek lehetnek az adott ország büntető törvénykönyve által nevesített bűncselekmények (például közösség tagja elleni erőszak, közösség elleni uszítás, nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, önkényuralmi jelképek használata), azonban a büntető törvénykönyvben szereplő egyéb tettek is, ha az előítéletes motiváció bizonyítható.

A gyűlöletcselekmények azonosításakor különböző, a monitorozás során rögzített indikátorok⁷ vizsgálata alapján döntünk arról, hogy az adott tettek lehetett-e antiszemitizmus a motivációja.

Az antiszemita gyűlöletcselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. A média figyelésén és helyi tudósítók beszámolóin túl, a Tett és Védelem Liga az

⁵ A gyűlölet-bűncselekmények tudományos meghatározása rendkívül ellentmondásos és szerteágazó. (Erről bővebben lásd Chakraborti és Garland 2009, 4–7). Ezek a definíciók fontos adalékként szolgálhatnak a bűncselekmények megértéséhez, a gyakorlati munkában azonban nehezen használhatóak. Ez tette szükségessé egyszerűbb, gyakorlatiasabb meghatározások kialakítását.

⁶ Ez alapján például a gyűlöletbeszédet az EBESZ nem tekinti gyűlölet-bűncselekménynek, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény (OSCE/ODIHR 2009a, 24). Ennek általunk való kezelését lásd később.

⁷ Ezeket a *Módszertan* részben ismertetjük.

áldozatok bejelentéseire támaszkodik. Magyarországon 24 órás forródrót működik, amely megkönnyíti a bejelentést. Célunk, hogy más országokban is létrehozzunk hasonló szolgáltatást, hogy a helyi nyelveken lehessen bejelentéseket tenni. Ezen kívül lehetőség van névtelen online bejelentésre is, ennek különösen nagy jelentősége lesz a beszámolóink szempontjából. Ha az áldozat nem tud vagy nem szeretne bejelentést tenni, a Tett és Védelem Liga közvetítő révén tudja támogatni az áldozatot a folyamatban. Közvetítő lehet az áldozat családtagja, ismerőse, az incidens tanúja vagy egy másik civil szervezet.

A Tett és Védelem Liga deklarált célja, hogy szoros kapcsolatban álljon a hatóságokkal, mivel bizonyos országokban az incidensek áldozatai vagy tanúi először a hatóságokat értesítik.

Fontos információforrást jelentenek a különböző médiumok: televízió, rádió, valamint a sajtó nyomtatott és internetes változata. A jelentések lényeges részét képezi a mostanában egyre nagyobb fenyegetettséget jelentő úgynevezett virtuális gyűlölet monitorozása.

A közbeszédet szakértői csoport monitorozza. Célunk, hogy a média egyre növekvő szeletét folyamatos megfigyelés alatt tarthassuk. A monitorozás kiterjed nagyjából az összes fogható tévé- és rádióadóra, minden nagyobb példányszámú nyomtatott sajtótermékre, valamint az online hírportálokra, a közösségi oldalakra és a szélsőséges, gyűlöletkeltő honlapokra is. A monitorozás folyamata rendszeresen és következetesen, pontosan kidolgozott szabványok alapján történik.

A monitorozott gyűlöletesemények között vannak olyanok, amelyeket a statisztika részének tekintünk, vannak azonban olyan incidensek is, amelyeket rögzítünk, de a havi statisztikába nem számítunk bele.⁸

Gyűlöletesemények, amelyek beleszámítanak a statisztikába:

- csak a monitorozott országban történt

gyűlöletesemények; nem számít, hogy az áldozat az adott ország állampolgára vagy sem

- minden cselekedet, incidens, atrocitás, amely zsidó személyek, szervezetek vagy tulajdon ellen irányul és ahol bizonyítható az antiszemita szándék vagy tartalom, vagy ha a támadás azért történt, mert az áldozat zsidó vagy azt gondolták róla, hogy zsidó
- bármilyen zsidó intézmény vagy épület tudatos és indokolatlan megrongálása (akkor is, ha a rongáláshoz nem társul további antiszemita üzenet [például egy zsinagóga ablakát bedobják kővel])
- a Tett és Védelem Ligának bejelentett antiszemita kommentek blogokon, fórumokon, közösségi oldalakon
- antiszemita és neonáci anyagok eljuttatása egyes zsidó személyekhez, szervezetekhez, intézményekhez
- antiszemita és neonáci anyagok kihelyezése zsidó személyek tulajdonához, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- Izraellel és a cionizmussal kapcsolatos kritikák, ha túlmennek a politikai közlésen és a hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálják
- események, melyek alkalmasak arra, hogy zsidókban félelmet keltsenek.

Gyűlöletesemények, amelyek nem számítanak bele a statisztikába⁹:

- az adott monitorozott országhoz és az ország zsidóságához köthető antiszemita gyűlöletesemények, amelyek valamilyen oknál fogva nem tartoznak a statisztikába (például nem az adott országban történtek, nem bizonyítható az antiszemita szándék, nem világosak az eset körülményei)
- gyűlöletkifejezések, amelyek rendszeresen megjelennek honlapokon, kommentekben és online fórumokon, de amelyekről nem érkezett bejelentés a Tett és Védelem Ligához
- egyéb hírek, amelyek csak közvetetten kapcsolódnak az antiszemizmushoz.

⁸ A kritériumok kialakításakor felhasználtuk a következőket: ADL 2012, CST 2013

⁹ A statisztikába nem számító gyűlöletesemények leírását módosítottuk; a jelenlegi leírások eltérnek a 2013-ban használt meghatározásoktól.

A regisztrált cselekmények több jellemzőjét is rögzítjük. Fentebb említettük a különböző indikátorokat, amelyek segítenek eldönteni, hogy az adott incidens elkövetését előítélet motiválta-e vagy sem.

Ezek az indikátorok az elkövető különböző jellemzőire, az áldozatra vonatkozó adatokra, az incidens helyszínére és időpontjára vonatkoznak. Az adatgyűjtés során ezeket rögzítjük. Ezen kívül vizsgáljuk és szintén lejegyezzük, hogy az adott cselekménynek voltak-e és ha igen, milyen – akár jogi – következményei.

A cselekmények regisztrálása mellett fontos azok kvalitatív különbségeit is rögzítenünk. Az esetek tipizálását kétféle módon végezzük. Az egyik kategóriarendszer szerint a következő típusokat különböztetjük meg: közösség elleni uszítás, közösség tagja elleni erőszak, önkényuralmi jelkép használata és holokauszttagadás.

A másik csoportosításkor a *Nézzünk szembe a tényekkel!* című útmutató ajánlása alapján a következő hétféle cselekménytípust különböztetjük meg¹⁰:

- Emberölés: halált okozó, személy elleni támadás
- Súlyos fizikai erőszak
 - személy elleni támadás, amely súlyos testi sértést okozhat
 - fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás
 - tulajdon elleni támadás, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek élete veszélybe kerül
 - bombák és levélbombák
 - emberrablás
- Támadás
 - személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyos
 - az áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet
 - emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is beleértve, amikor a dobás célt téveszt

- Rongálás
 - tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt
 - tulajdon meggyalázása
 - gyújtogatás, amely nem okoz életveszélyt, sikertelen gyújtogatási kísérlet
- Fenyegetés
 - egyértelmű és konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés
 - „bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán megtévesztés volt
 - zaklatás
 - rágalmozás
- Gyűlöletbeszéd
 - nyilvános gyűlöletbeszéd
 - virtuális gyűlöletbeszéd
 - sértő magatartás
 - egynél több címzettnek elküldött sértő írás
 - gyűlöltbeszéd az irodalomban és a zenében
- Diszkriminációs esetek

Elsődleges fontosságúnak tartjuk a gyűlöletcselekmények kontextusba helyezését is. Ezek az incidensek ugyanis nem légtüres térben léteznek és egyáltalán nem függetlenek attól a társadalmi és kulturális környezettől, amelyben történnek. Lényeges ezen cselekmények dinamikája is: sokszor inkább folyamatokról, mintsem különálló eseményekről van szó (Perry 2001, 8). A statisztikai adatokon kívül rövid leírásokat is közlünk az egyes esetekről, ami segít a cselekményt körülvevő környezet megértésében.¹¹ Az idősoros adatok elemzésekor pedig gondot fordítunk az események dinamikájának bemutatására.

¹⁰ CEJL 2012, 10–12

¹¹ Eppen az ilyen leírásokat tartja Perry (2001, 18) a Rágalmazásellenes Liga (ADL) jelentések egyik legnagyobb pozitívumának.

ANTISZEMITA GYŰLÖLETBŰNCSELEKMÉNYEK – 2020. JÚNIUS

A Tett és Védelem Alapítvány júniusi monitoringtevékenysége során három antiszemita gyűlöletesekményt azonosított, melyek közül kettő a rongálás, egy a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozott.

RONGÁLÁS

Horogkeresztet rajzoltak egy budapesti zsidó gimnázium plakátjára

Forrás: tev.hu, neokohn.hu, zsidó.com, akibic.hu

2020. június 9-10. Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz mely szerint a XIII. kerület Hegedűs Gyula és Radnóti Miklós utca sarkán található reklámtáblán, a Maimonidész Angol-Magyar Kéttannyelvű Zsidó Gimnáziumot hirdető plakátra horogkeresztet rajzoltak.

forrás: tev.hu

Alapítványunk jelezte a rongálást mind a plakáttulajdonos, mind pedig a hirdető felé, és feljelentést tett tiltott önkényuralmi jelkép használata bűncselekmény ügyében az illetékes nyomozhatóságánál.

Hatalmas horogkereszt Debrecenben

Forrás: tev.hu

2020. június 19. Alapítványunk forró drótjára érkezett bejelentés arról, hogy a Debrecen, Rákóczi u. 41. szám alatti kerítésen hatalmas horogkereszt látható.

forrás: tev.hu

A falra festett tiltott önkényuralmi jelkép, a Google Maps alapján legalább egy éves. A mostani képek tanúsága szerint, ezt régebben próbálták eltüntetni, de ez csak részben sikerült. Alapítványunk feljelentést tett a rendőrsé-

gen XX. századi totalitárius rendszerek jelképének (önkénturalmi jelkép) használata bűncselekmény tárgyában, valamint jelezte a debreceni önkormányzat felé, hogy gondoskodjanak a tiltott önkényuralmi jelkép eltüntetéséről.

GYŰLÖLETBESZÉD

Zsidóellenes szövegű tábla egy pesti tüntetésen

Forrás: mandiner.hu, hvg.hu

2020. június 20.

„Felszólalás a rasszizmus ellen” címmel tartottak tüntetést civilek Budapesten a Szabadság téri amerikai nagykövetség előtt.

forrás: mandiner.hu

A demonstráció szervezői szolidaritásukat fejezték ki a Black Lives Matter mozgalom irányába, valamint tüntetésükkel békés választ kívántak adni a szélsőséges megnyilvánulásokra is.

A tüntetés elején a Légión Hungária és a Hatvannégy Vármegye szélsőjobboldali szervezetek érkeztek a helyszínre és bekibálásokkal zavarták meg az első felszólalót, de a készenléti rendőrség gyors beavatkozásának köszönhetően komolyabb inzultus nem történt.

A szélsőjobboldali ellentüntetők egyikének a tábláján a következő szöveg volt olvasható:

LE A ZSIDÓ RASSZIZMUSAL FREE PALESTINE

Alapítványunk véleménye szerint ennek a táblának a szövege túlmegy az elfogadható Izrael-ellenes politikai közlésen, mert a hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálja, mivel gyűlöletre uszít a zsidó közösség ellen.

forrás: hvg.hu

TOVÁBBI GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK

A Tett és Védelem Alapítvány monitoringtevékenysége során 2020 májusában két olyan esetet azonosított, amely bár gyűlöletcselekmény, az időpontja ismeretlen, vagy jelentéktelenségük illetve az antiszemita szándék egyértelmőségének hiánya miatt nem képezik részét a statisztikának.

Megrongálták Churchill budapesti szobrát

Forrás: index.hu, facebook.com, mandiner.hu, MTI

2020. június 16-17. Megrongálták Winston Churchill budapesti, városligeti szobrát - írta az *Index* 16-án este, egy olvasójukra hivatkozva, aki fényképeket is küldött a rongálásról. A szobor talapzatára BLM (a Black Lives Matter rövidítése), NAZI és RACIST feliratokat festettek.

"A Budapesti Rendőr-főkapitányság rongálás vétség gyanúja miatt indított nyomozást, ismeretlen tettes ellen" - írta másnap a rendőrség az *Index*nek.

Közben Karácsony Gergely főpolgármester Facebook-posztban jelezte, hogy elfogadhatatlannak tartja a városligeti Churchill-szobor meggyalázását, és intézkedett, hogy "lemossák róla a gyalázatot". A szobrot civilek kezdték lemosni, az eredeti állapotot a Fővárosi Közterület-fenntartó munkatársai állították vissza - olvasható a Facebook-bejegyzésben.

(Winston Churchill brit politikus, miniszterelnök városligeti szobrát régebben már sokszor megrongálták, utoljára 2009-ben, akkor a szoborportré arcát pirosra festették, a posztamensére Dávid-csillagokat és a "CIONISTA", a "GYILKOS és a „KILLER” szavakat firkálták rá.)

forrás: index.hu

Szálasi Ferenchez hasonlították egy fényképen Karácsony Gergelyt

Forrás: index.hu, tev.hu

2020. június 17-18. A budapesti Fidesz Facebook-oldalán jelent meg egy fotómontázs, amin a budapesti polgármester Karácsony Gergely fejét a nyilas „nemzetvezető” Szálasi Ferenc testére montírozták.

Az ikonikus fotó Szálasi Ferencről akkor készült, amikor az 1946-os népbírószági tárgyalása során Szálasi levitték a Duna-partra, hogy szembeítsék a Budapesten történt pusztítással, a kép háttérében a német csapatok által felrobbantott Lánchíd.

Alapítványunk közleményt adott ki a fotómontázssal kapcsolatban: „A kérdéses kép nem felel meg a Btk. 333. §-ban rögzített tényállásnak a nemzeti szocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadásáról, ugyanis a nemzeti szocialista népiirtás vagy más, emberiség elleni cselekmények tényét nem tagadja, nem vonja kétségbe, nem tünteti fel jelentéktelen színben, és nem törekszik igazolni azt.

Mindazonáltal a Tett és Védelem Alapítvány szerint a kép a politikai véleménynyilvánítás sértő képi módját választotta, mely tiszteletlen a holokauszt áldozataival, túlélőivel, illetve ezen személyek rokonaival szemben.

A Tett és Védelem Alapítvány éppen olyan ízléstelen és kerülendő példaként tekint a képre, mint amikor a Magyar Narancs olyan bajusszal ábrázolta Orbán Viktor magyar

forrás: Fidesz Budapest / Facebook

forrás: fotomuseum.hu

miniszterelnököt, mint amelyet hírhedt módon Adolf Hitler náci diktátor is viselt.

Az effajta sértő képek, ízléstelen véle-

ménynyilvánítások nem lehetnek a magyar politika- és médiakultúra részei.”

KÖZÖSSÉGI HÍREK, REAKCIÓK

Hitler munkásságát dicsérte a DK-s László Imre

Forrás: hirtv.hu, index.hu, 168ora.hu

2020. június 26-29. *Hír TV* birtokába került egy videófelvétel, amelyen László Imre, Újbuda DK-s polgármestere egy önkormányzati ülésen Adolf Hitler munkásságának egy részét dicsérte.

A felvétel tanúsága szerint a polgármester ezt mondta:

36-ban vagy '37-ben a Time magazin Hitlert az év emberének választotta. Megérdemelte? Meg. Mert az a munkája, amit addig kifejtett, az gyakorlatilag Németország felemelkedését hozta, méghozzá látványosan, a világgazdasági válság után. Aztán ami utána történt, az már nem igazán fér ebbe a képbe bele.

Ez a pontatlan ki nyilatkozatás, ami a pontos történelmi tudás hiányáról tanúskodik, nem felel meg a tényeknek. Ugyanis Hitlert a *Time* magazin az 1938-as év emberének választotta meg. A hivatkozott hitleres címlap pedig 1939. január 2-án jelent meg. Ekkor a náci Németországban már évek óta érvényben voltak a nürnbergi törvényeknek nevezett zsidótörvények, 1938-ban sok egyéb is történt, többek között az Anschluss és a

Kristályéjszaka néven elhíresült zsidóellenes erőszakhullám.

László Imre egy önkormányzati ülésen mondta a Hitlerről szóló mondatokat, mégpedig egy közterület-elnevezési vita után. A napirendi pont és a vita arról szólt, hogy legyen-e a XI. kerületben egy névtelen közterület Nelson Mandela park. Ezt még 2018-ban Tarlós István, volt polgármester kezdeményezte, majd visszavonta, aztán most Karácsony Gergely újbóli előterjesztéseként jutott el a XI. kerület elé a téma. A hosszú vitában Mandela történelmi szerepéről, megítéléséről vitatkoztak az önkormányzati képviselők, politikai oldal szerint pro és kontra.

Ezután a polgármester közleményt adott ki, amelyben a következőket írta:

Senki nem gondolhatja komolyan, hogy Adolf Hitlert mentegettem. Zsidó családból származom. A nagyszüleim, három nagybátyám és két nagynéném soha nem jöttek haza Auschwitz-

ből, csak édesanyám részesült ebben az isteni szerencsében. Senki nem gondolhatja komolyan, hogy én Adolf Hitlert mentegettem. Éppen arra hoztam őt példaként egy közterület átnevezésére vonatkozó indítvány kapcsán, hogy minden

forrás: hirtv.hu

történelmi személy munkásságát csak egyben, egészben lehet nézni. Aki náci diktátorként, milliók gyilkosaként – többek között családom egy részének gyilkosaként is – vonult be a történelembe, azt nem lehet utólag ilyen vagy olyan időszakokra hivatkozva menteteni. Ebben az ügyben ugyanakkor akaratomon kívül nagyon rosszul, könnyen félreérthetően, meggyőződéssel ellentétesen fogalmaztam, azt gondolom, ez volt talán életem legszerencsétlenebb mondata. Ezért mindenkitől bocsánatot kérek! Természetesen polgármesterként, újbudaiként, baloldaliként és demokrataként hiszek az emberek egyenjogúságában és az emberi méltóság egyetemességében, és elutasítok mindent, ami

ezzel ellentétes.

A TEV alapítója Köves Slomó, az EMIH – Magyar Zsidók Szövetsége vezető rabbija a 168 órában tett közzé egy írást a nagy port felvert ügyről. Ebben, többek között leszögezi:

László Imre nyilvánosságot elért megnyilatkozását csak elítélni lehet. A szöveg – bármi is volt mögötte a gondolat – védhetetlen. Ha politikus mondja, vállalnia kell a következményeket. Ugyanakkor László Imre egész biztosan nem náci. Ha ezzel kapcsolatban esetleg lettek volna korábban kétélyeink, akkor az inkriminált megnyilatkozása után kiadott közleménye ezt egyértelműen tisztázta.

HIVATALOS ÉS CIVIL REAKCIÓK

Vádat emeltek a gárdisták ellen

Forrás: MTI, neokohn.hu, huppa.hu

2020. június 3. Vádat emeltek öt ember ellen, akik a törvényi tilalom ellenére egyenruhában vettek részt a Horthy Miklós kormányzóvá választásának 100. évfordulójára szervezett budapesti megemlékezésen március 1-jén – jelentette be Ibolya Tibor fővárosi főügyész.

A vádirat szerint az öt ember – négy férfi és egy nő – a megemlékezés utolsó helyszínén, az V. kerületi Vértanúk terén egy – korábban a bíróság által megszüntetett – egyesület formaruhájának elemeit viselve jelent meg. (Ez az egyesület a Magyar Gárda volt. A Magyar Gárda Hagyományőrző és Kulturális Egyesületet és a Magyar Gárda Mozgalmat a Fővárosi Ítéltábla másodfokon jogerősen 2009. július 2-án oszlatta fel.)

A főügyészség szerint a vádlottak ezzel megszegték a gyülekezési jogról szóló törvényt, amely szerint gyűlésen tilos erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jellegű félkatonai, vagy ahhoz hasonló ruházatot viselve megjelenni, illetve ha azt a tudomásul vett bejelentés nem tartalmazta, a gyűlésen részt vevők nem viselhetnek védőfelszerelést, egyenruhát vagy azzal összeveteszthető ruházatot.

Az ügyészség a terheltekkel szemben a békés jelleget biztosító korlátozások megsértésével elkövetett gyülekezési szabadság megsértésének vétsége miatt

nyújtott be vádiratot a Pesti Központi Kerületi Bíróságra – írta Ibolya Tibor.

A Budapesti V. és XIII. Kerületi Ügyészség indítványozta, hogy a bíróság tárgyalás mellőzésével, büntetővégzésben szabjon ki két férfival szemben pénzbüntetést, három társukat pedig bocsássa próbára.

Mint arról márciusi jelentésünkben beszámoltunk, Alapítványunk feljelentést tett a fent említett Horthy-megemlékezésen mondott beszéde miatt Toroczka László, a Mi Hazánk elnöke ellen közösség elleni uszítás bűncselekménye miatt. A TEV egyúttal felhívta a figyelmet arra, hogy betiltott szélsőjobboldali félkatonai szervezetek jogellenes újraéledése tapasztalható hazánkban. Az Alapítvány eljárást kezdeményez minden olyan személlyel szemben, aki nyilvános rendezvényen a feloszlott Magyar Gárda Egyesület félelemkeltő vagy ahhoz hasonló egyenruhájában jelent, ill. jelenik meg.

forrás: merce.hu

EGYÉB HÍREK

Horthy Miklós unokája bocsánatot kért nagyapja nevében a holokausztért

Forrás: 24.hu, neokohn.hu

2020. június 7. Trianon 100. évforduló kapcsán mutatták be online azt a dokumentumfilmet, amelyben végig Horthy Miklós unokája a közel 80 éves ifj. Horthy István beszél nagyapjáról.

forrás: 24.hu (fotó: Sipos József filmjéből)

Ifj. Horthy István a saját apját sem ismerte, miután mindössze másfél éves volt, mikor Horthy István meghalt, viszont a nagyapjával szoros viszonyt ápolt, akit egyfajta apafigurának is tekintett gyermekkorában. Az új dokumentumfilm a családja szemszögéből mutatja be, vállaltan szubjektíven a huszadik századi magyar történelem egyik legmegosztóbb figuráját.

A felelősség és a politikai mulasztások kérdése többször is szóba kerül a filmben, akárcsak Horthy Miklós nácihoz és Hitlerhez való viszonya.

„Az nekem világos, hogy nagyapja nem tudta, mit kell kezdeni egy ilyen emberrel, mint a Hitler. Mikor a helyzet romlik, az emberek remélik, hogy egy erélyes gazember valahogy helyrehozza a dolgokat” – állította ifj. Horthy István a filmben.

A férfi szerint nagyapjának nem volt hatalma a deportálásokkal kapcsolatban, hiszen ekkor már félre volt tolván, és azt állítja, hogy a nagyapja egészen 1944 júliusáig nem tudott arról, hogy mi történik a haláltáborokban.

A dokumentumfilmben egy bocsánatkérés is elhangzik:

„De ha valaki úgy érzi, hogy az ő felelőssége volt – és persze ő volt az államfő, úgyhogy talán jogi szempontból felelős is volt –, én legmélyebben a család nevében és a nagyapám nevében (...) bocsánatot szeretnék kérni azoktól, akik szenvedtek. Mert mind emberek vagyunk, mind hibázunk. Lehetetlen, hogy a nagyapám nem hibázott. Persze, hogy hibázott. Csak az Isten tud tökéletesen cselekedni. Úgyhogy nekem illik bocsánatot kérni” – mondta ifj. Horthy István a filmben.

Első világháborús emlékmű lesz a hegyvidéki turulszoborból

Forrás: magyarnemzet.hu, index.hu, azonnali.hu

2020. június 20-25. Mint arról tavaly novemberi jelentésünkben beszámoltunk súlyos problémák adódtak a Budapest XII. kerületi turulszoborral kapcsolatban, amit 2005-ben a második világháború katonai és polgári áldozatainak emlékére állítottak.

Akkor derült ki váratlanul az emlékművön feltüntetett egyik áldozatról, aki Pokorni Zoltán kerületi polgármester nagyapja volt, hogy ő valójában nem áldozat, hanem maga is nyilas volt és aktívan részt vett tömeggyilkosságokban. A polgármester akkor levetette a nagyapja nevét a szoborról és felkért egy történészbizottságot, hogy nézzék át az emlékművön szereplő teljes áldozati névsort, és tegyenek javaslatot a turulszobor sorsára. A vizsgálat megállapította, hogy a turulszobron található névsorban 17 nyilas párttag neve szerepel, akik közül 4-en tömeggyilkosságokban is részt vettek.

Idén június 25-én úgy döntött a kerületi közgyűlés, hogy eltávolítják azoknak nevét a szoborról, akik valójában gyilkosságokhoz voltak köthetők. Lakossági konzultáció nem lesz a turulszoborról, de bocsánatkérés igen. Marad a turul a helyén, de első világháborús emlékmű lesz belőle.

Megpályáztatják egy új, második világháborús emlékmű megalkotását, amit a Városmajorban állítanak fel. Az erről ítélő bizottságba meghívják mind a Magyar Tudományos Akadémia, mind a Magyar Művészeti Akadémia képviselőjét, és a szoborra biztosítani fognak 50 millió forintot.

forrás: index.hu

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY HIVATALOS ELJÁRÁSBAN KEZDEMÉNYEZETT ÜGYEI

Határozat eljárás megszüntetéséről

Forrás: Tett és Védelem

2020. június 17. A Székesfehérvári Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya értesítette Alapítványunkat, hogy a

2015-ben a nemzeti szocialista rendszer bűne nyilvános tagadása büntetnének megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folytatott eljárást – mivel a cselekmény 2020. május 6-án elévült – megszünteti.

A HÓNAP KRÓNIKÁJA

Az alábbi táblázatban a jelentésben található összes esetet, eseményt kronologikus sorrendben mutatjuk be. A *Kategória* rubrika megmutatja, hogy az adott eseményről a jelentés melyik részében számoltunk be bővebben.

Sorszám	Dátum	Esemény	Kategória
1.	június 3.	Vádat emeltek a gárdisták ellen	Hivatalos és civil reakciók
2.	június 7.	Horthy Miklós unokája bocsánatot kért nagyapja nevében a holokausztért	Egyéb hírek
3.	június 9-10.	Horogkeresztet rajzoltak egy budapesti zsidó gimnázium plakátjára	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Rongálás
4.	június 16-17.	Megrongálták Churchill budapesti szobrát	További gyűlöletcselekmények
5.	június 17.	Határozat eljárás megszüntetéséről	A TEV hivatalos eljárásban kezdeményezett ügyei
6.	június 17-18.	Szállasi Ferenchez hasonlították egy fényképen Karácsony Gergelyt	További gyűlöletcselekmények
7.	június 19.	Hatalmas horogkereszt Debrecenben	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Rongálás
8.	június 20.	Zsidóellenes szövegű tábla egy pesti tüntetésen	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
9.	június 20-25.	Első világháborús emlékmű lesz a hegyvidéki turulszoborból	Egyéb hírek
10.	június 26-29.	Hitler munkásságát dicsérte a DK-s László Imre	Közösségi hírek, reakciók

KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS

A Tett és Védelem Liga, mint európai szervezet helyi partnerekkel együttműködésben végzi munkáját. Magyarországi partnere a Tett és Védelem Alapítvány, amely zsidó szervezetek civil kezdeményezése és a zsidó tradíciókat követve kész határozott lépéseket tenni az egyre inkább elharapódzó antiszemita jelenségek visszaszorításáért.

Amennyiben bárkit vélt vagy valós zsidósága miatt bántalmazás vagy antiszemita inzultus ért, ne hallgasson, jelezze felénk, hogy az arra kijelölt csatornákon továbbítsuk az intézkedésre rendelt szervekhez!

Bejelentéseket az alábbi lehetőségek bármelyikén fogad az Alapítvány:

FORRÓDRÓT (+36 1) 5 1 00 000

Tett és Védelem Alapítvány honlapján: www.tev.hu/forrodrot

és Facebook-oldalán: www.facebook.com/tev-tett-es-vedelem-alapitvany

A Tett és Védelem Alapítvány munkája csak akkor lehet sikeres, ha sokan osztoznak azon elkötelezettségünkben, hogy megteremtjük a sérelmet elszenvedettek számára a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért arra kérjük, egyéni felajánlásával segítse az Alapítvány munkáját!

Adományát az alábbi bankszámlaszámon juttathatja el az Alapítványhoz:

13597539-12302010-00057157

A Tett és Védelem Alapítvány elérhetőségei:

Cím: 1082 Budapest, Baross utca 61.

Tel: +36 1 267 57 54, +36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>, info@tev.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (utolsó letöltés: 2013.07.10.)

Anti Defamation League (ADL). 2012. 2011 Audit of Anti-Semitic Incidents.

CEJI, 2012. Tegyük láthatóvá a gyűlölet-bűncselekményeket! Nézzünk szembe a tényekkel! Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények és előítélet motiválta incidensek monitorozásához. Facing Facts! projekt.

Chakraborti, Neil és Garland, Jon. 2009. Hate Crime. Impact, Causes and Responses. London: SagePublications.

Community Security Trust (CST). 2013. Antisemitic Incidents Report 2012.

Levin, Jack és McDewitt, Jack. 1999. Hatecrimes. In Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict. szerkesztette Lester Kurtz, 89–102. San Diego: Academic Press.

OSCE/ODIHR. 2009a. Hate Crime Laws. A Practical Guide. Varsó: OSCE/ODIHR.

OSCE/ODIHR. 2009b. Preventing and responding to hate crimes. A resource guide for NGOs in the OSCE region. Varsó: OSCE/ODIHR.

Perry, Barbara. 2001. In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes. New York: Routledge.

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ). 2012. Gyűlöletbűncselekmények áldozatainak. Tájékoztató Kiadvány. Budapest: TASZ.

IMPRESSZUM

Kiadó: Tett és Védelem Liga,
Szalai Kálmán titkár

Szerkesztők: Nádasi Krisztián vezető kutató,
Brüsszel Intézet Kutatási és Incidenskövető Csoport
Dr. Bodó Kristóf ügyvéd, a Tett és Védelem Alapítvány
és a Brüsszel Intézet jogi képviselője
Bodó Gábor kutató, Brüsszel Intézet
Monitoring Csoportjának tagja
Tóth Gábor kommunikációs szakértő

Támogatás: **Bodnár Dániel** filozófus,
Tett és Védelem Liga Elnöke
Andrew Srulewitch igazgató, ADL

A kiadó köszönetét fejezi ki **Dr. Kovács András** szociológusnak, a CEU professzorának a biztatásért és segítő tanácsokért. A kiadó köszöni az áldozatvállalást azon önkénteseknek, akik szakértő irányítás mellett hónapok óta szünet nélküli munkával segítették a jelentés létrejöttét.

A jelentés egészének és bármely részletének felhasználása kizárólag a kiadó írásos beleegyező nyilatkozatának birtokában engedélyezett a forrás pontos megjelölésével.

2020 Budapest

TETT ÉS VÉDELEM LIGA

1040 Brüsszel, Rue de Froissart 109.
<http://www.apleu.org>

